

Ks. Józef Kozyra, *Jezus Chrystus jako APXH. Protologia chrystologiczna pierwotnej tradycji apostoelskiej Nowego Testamentu w interpretacji rdzenia APX-*
(Rozprawy Instytutu Teologiczno-Pastoralnego w Katowicach 4)
Katowice 2001, stron 334.

Podstawowym problemem w odniesieniu do postaci Jezusa z Nazaretu było pytanie, kim On jest w rzeczywistości. Przed tym pytaniem stawali wszyscy, którzy Go spotykali, a zwłaszcza ci, dla których to spotkanie nie było przelotnym wydarzeniem, ale faktem głęboko wchodzącym w całe ich życie. W okolicy Cezarei Filipowej Jezus zapytał dwunastu, którzy w szczególności szli za Nim, najpierw o opinie ludzkie na swój temat, a potem o ich własne stanowisko. Na pytanie: Kim jest Jezus, opinie ludzkie były podzielone, a w imieniu dwunastu Piotr dał zdecydowaną odpowiedź: Ty jesteś Mesjaszem, choć, jak okazało się to bardzo prędko, właściwe pojęcie mesjańskiej misji Jezusa było mu zupełnie obce.

Były pytania i były odpowiedzi, usiłujące wyjaśnić tajemnicę Jezusa. Pojawiały się w czasie Jego ziemskiej wędrówki, ale wystąpiły o wiele jaskrawiej wobec faktu Jego Zmartwychwstania, które zdecydowanie poświadczyło głębię tej ta-

jemnicy, którą pod zasłoną swego człowieczeństwa Jezus nosił w sobie, a która stale wywoływała pytania, gdyż nie można było jej zakryć. Nikt tak nie uczył jak Jezus, nikt tak jak On nie czynił znaków, nikt nie mógł wykazać się tak wielką doskonałością moralną, nikt nie odnosił się w ten sposób do swego Ojca, który jest w niebie. Synoptyczne opisy przemienienia są świadectwem tego, że tajemnica Jezusa przenikała poza Jego cielesną powłokę i objawiała się na sposób transcendentnej światłości.

Zmartwychwstanie stało się tym przełomowym momentem, od którego apostołowie musieli przewarżycielskość w nowym świetle całą powierzona im i przeznaczoną do ogłoszenia tradycję ziemskiej egzystencji Jezusa i zsynchronizować ją z pogłębioną refleksją nad pytaniem o Jezusa i Jego pierwszeństwo (preminencję, protologię) w całokształcie wyznania wiary, której domagało się spotkanie ze Zmartwychwstałym Chrystusem.

Wszystkie odpowiedzi na wspomniane wyżej pytania formowane były w postaci wypowiedzi, które nazywamy tytułami chrystologicznymi, one rozwiązywały *sprawę Jezusa*, o której wspomina św. Piotr w domu Korneliusza, stawały się fundamentalnymi zasadami głoszenia wiary i jej sukcesywnego spisania, które doprowadziło do powstania ksiąg Nowego Testamentu.

Z bogatej problematyki tytułów chrystologicznych ks. Kozyra w swojej rozprawie habilitacyjnej, przedstawionej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, zajął się tytułami związanymi z greckim rdzeniem APX-, omawiając bardzo szczegółowo bazę terminologiczną wybranego rdzenia, nawiązującą do hebrajskiego terminu *ro's*, a następnie dokonując analizy poszczególnych tytułów wchodzących w zakres objęty tematem rozważań.

Wspomniana analiza nie ma charakteru encyklopedycznego, ale przeprowadzona została w ramach dwu wielkich tematów, które kolejno ukazują protologię chrystologiczną w porządku genetycznym Nowego Testamentu, a następnie według porządku historiozbawczego. W pierwszym temacie wyróżnione zostały mowy kerygmatycz-

ne, teksty liturgiczne, hymny chrystologiczne oraz pouczenia katechetyczne i parenetyczne. W ramach tych gatunków literackich Nowego Testamentu omówione zostały występujące w nich tytuły chrystologiczne. Omówienie zawiera szeroki kontekst literacki i sytuacyjny, odwołujący się do życia i działania pierwotnego Kościoła, a na tle tego kontekstu wydobywa treści zawarte w odnośnych tytułach.

Rozważanie tytułów chrystologicznych na tle porządku historiozbawczego pozwala Autorowi na nakreślenie wspaniałej panoramy dziejów zbawienia, w których ukazuje się protologiczna, bazująca na określeniach związanych z grecką *ἀρχή* rola Chrystusa.

Po ukazaniu wspomnianych wyżej dwu tematów, Autor rozprawy kreśli syntetyczny obraz chrystologii przekazu apostolskiego, w którym porusza także te tytuły, które nie należą do grupy związanej z rdzeniem APX-, ale mają duże znaczenie w ukazaniu pierwszeństwa i preeminencji (dostojeństwa, wyniosłości, przewyższania) Chrystusa. Przeanalizowane treści nabierają w tym miejscu rozważań pełniejszego znaczenia, gdy rozważane są na szerszym tle nauczania

apostolskiego, zapisanego na kartach Nowego Testamentu.

W studiowaniu przedstawionej problematyki pomoc może bogata literatura, zestawiona na końcu książki, a spis treści (na początku) i summarium (na końcu), podane w dwu obcych językach (niemieckim i włoskim) otwierają w pewnym stopniu treści zawarte w rozprawie przed zainteresowanymi poruszoną problematyką, dla których polski język pracy stanowi barierę nie do przebycia. Ta bariera traci zatem swoją zupełną nieprzenikalność. Jest to ważne z tego względu, że tak solidne studium

może być przynajmniej odnotowane w swym podstawowym zarysie w nauce światowej.

Książka ks. Kozyry odznacza się właściwą mu także w innych publikacjach dociekliwością, którą można by porównać - zgodnie z miejscem jego urodzenia i odbywaną praktyką robotniczą w kopalni - do fedrowania calizny górotworu, aby wynieść wspaniałe urobek. Tym urobkiem dzieli się Autor z czytelnikami, którzy wraz z nim podejmą trud drążenia prawdy objawionej w jedynej księdze, którą nazwano Księgą czyli Biblią.

Ks. Tomasz Jelonek

Gustave Martelet, *Odnalezione życie wieczne*,
WAM, Kraków 2000, stron 250.

Książka G. Martelea, prezentowana tutaj uwadze czytelników, posiada swoją historię, zawierającą wyjaśnienie jej genezy i tłumaczącą jej specjalny treściowy profil. Jej powstanie związało się, jak nas informuje autor, z prośbą jednej redakcji czasopisma teologicznego o sporządzenie kilku artykułów na temat *rzeczy ostatecznych*, przy

opracowaniu których przyszło mu stanąć wobec dwóch kategori-nych postulatów: z jednej strony należało zachować nienaruszoną w niczym treść wiary, a z drugiej trzeba było przedstawić ją w nowym kształcie. Z obydwoma postulatami autor postanowił się zmierzyć w przygotowywanych opracowaniach, z których w osta-